

(א) **משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים:** הווי מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג לתורה: (ב) **שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה.** הוא היה אומר: **על שלשה דברים העולם עומד:** על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים: (ג) **אנטונינוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק.** הוא היה אומר: אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם: (ד) **יוסי בן יועזר איש צדדה יוסי בן יוחנן איש ירושלים קבלו מהם.** יוסי בן יועזר איש צדדה אומר: יהי ביתך בית ועד לחכמים והווי מתאבק בעפר רגליהם והווי שותה בצמא את דבריהם: (ה) **יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר:** יהי ביתך פתוח לרוח ויהי עניי בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו. מפאן אמרו חכמים כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה גורם רעה לעצמו ובטל מדברי תורה וסופו יורש גיהנם: (ו) **יהושע בן פרחיה ונתאי הארבלי קבלו מהם.** יהושע בן פרחיה אומר: **עשה לך רב וקנה לך חבר והווי דן את כל האדם לכף זכות:** (ז) **נתאי הארבלי אומר:** הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתאש בן פרחיה אומר: **יהודה בן טבאי ושמעון בן שטח קבלו מהם.** יהודה בן טבאי אומר: אל תעש עצמך כעורכי הדנין. וכשיהיו בעלי דינין עומדים לפניך יהיו בעיניך כרשעים. וכשנפטרים מלפניך יהיו בעיניך כזכאים כשקבלו עליהם את הדין: (ט) שמעון בן שטח אומר: הוי מרבה לחקור את העדים והווי זהיר בדבריך שמא מתוכם ילמדו לשקר: (י) **שמעיה ואבטליון קבלו מהם.** שמעיה אומר: אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות ואל תתודע לרשות: (יא) **אבטליון אומר:** חכמים הזהרו בדבריהם שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו ונמצא שם שמים מתחלל: (יב) **הלל ושמיא קבלו מהם.** הלל אומר: הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה: (יג) הוא היה אומר: נגד שמא אבד שמה. ודלא מוסיף יסיף. ודלא יליף קטלא חיבי. ודאשפתמש בתגא חלף: (יד) הוא היה אומר: אם אין לי מי לי. וכשאני לעצמי מה אני. ואם לא עכשיו אימתי: שמאי אומר: עשה תורתך קבע. **אמור מעט ועשה הרבה והווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות:**

(טז) רבן גמליאל היה אומר: **עשה לך רב והסתלק מן הספק** ואל תרבה לעשר אמדות: (יז) שמעון בנו אומר: כל מי גדלתי בין החכמים: ולא מצאתי לגוף טוב אלא **שתיקה.** ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה. וכל המרבה דברים מביא חטא: (יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר: **על שלשה דברים העולם עומד:** על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם: (א) רבי אומר: **איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם,** כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והווי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות. והווי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתפל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה: דע מה למעלה ממך, עין רואה ואזן שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין: (ב) רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיעינת שניהם משכחת עון. וכל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטלה וגוררת עון. וכל העמלים עם הצבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסייעתן וצדקתם עומדת לעד. ואתם, מעלה אני עליכם שכר הרבה כאלו עשיתם: (ג) הווי זהירין ברשותי, שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמו. נראין כאוהבין בשעת הנאתן. ואין עומדין לו לאדם בשעת דקו: (ד) הוא היה אומר, עשה רצונו כרצונו, כדי שיעשה רצונו כרצונו. בטל רצונו מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונו. (ה) הלל אומר, אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמן בעצמך עד יום מותך, ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע. ואל תאמר לקשאפה אשנה, שמא לא תפנה: (ו) הוא היה אומר, אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד, ולא הבן למד, ולא הקפדן מלמד, ולא כל המרבה בסחורה מחכים. ובמקום שאין אנשים, השתדל להיות איש: (ז) אף הוא ראה גלגלת אחת שצפה על פני המים. אמר (לה), על דאטפת, אטפוך. וסוף מטיפיך יטופון: (ח) הוא היה אומר, מרבה בשר מרבה רמה. מרבה נכסים, מרבה דאגה. מרבה נשים, מרבה קשפים. מרבה שפחות, מרבה זמה. מרבה עבדים, מרבה גזל. מרבה תורה, מרבה חיים. מרבה ישיבה, מרבה חכמה. מרבה עצה, מרבה תבונה. מרבה צדקה, מרבה שלום. קנה שם טוב, קנה לעצמו. קנה לו דברי תורה, קנה לו חיי העולם הבא:

(ט) **רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי.** הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכה נוצרת. (י) **חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן:** רבי אליעזר בן הרקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הפהון, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערר. (יא) הוא היה מונה שבתן. רבי אליעזר בן הרקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הפהון, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערר, מעין המתגבר. (יב) הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הרקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הרקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערר בכף שניה, מכריע את כלם: (יג) אמר להם, **צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידיבק בה האדם.** רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, רואה את הולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. (יד) אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערר מדבריהם, שבכלל דבריו דבריהם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלוח ואינו משלם. אהד הלוח מן האדם, כלוח מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לזה רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערר מדבריהם, שבכלל דבריו דבריהם: (טו) **הם אמרו שלשה (שלשה) דברים.** רבי אליעזר אומר, יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך, ואל תהי נוח לבעוס. ושוב יום אחד לפני מיתתו. והווי מתחמם כנגד אורן של חכמים, והווי זהיר בגחלתן שלא תקוה, ושנשיכתן נשיכת שועל, ועקיצתן עקיצת עקרב, ולחישתן לחישת שרף, וכל דבריהם כגחלי אש: (טז) רבי יהושע אומר, עין ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים: (יח) רבי שמעון אומר, הווי זהיר בקריאת שמע (ובתפלה). וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב) כי חנון ורחום הוא ארך אפים ורב חסד ונתחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך: (יט) רבי אלעזר אומר, הווי שקוד ללמוד תורה, (ודע) מה שתשיב לאפיקורוס. ודע לפני מי אתה עמל. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך: (כ) רבי טרפון אומר, היום קצר והמלאכה מרבה, והפועלים עצלים, והשכר הרבה, ובעל הבית דוחק: (כא) הוא היה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעלתך. ודע, מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא: